

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

**Силабус навчальної дисципліни**

**«ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ МЕДИЦИНИ»**

|                                                         |                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити.                                                                                                          |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | За розкладом занять.<br>Кафедра суспільних наук<br>Одеса, вул. Ольгіївська, 13.                                                                                       |
| <b>Викладач (-і)</b>                                    | К.політ.н., доцент Микола Кулачинський<br>К.і.н., доцент Тетяна Подкупко-Дячкова<br>К.і.н., доцент Олена Уварова                                                      |
| <b>Контактна інформація</b>                             | Довідки за телефонами: +38 (048) 723-33-55; +38 (048) 712-31-00<br>E-mail: kafedra_11@ukr.net<br>Консультації: з 14.00 до 16.00 щочетверга, з 10.00 до 14.00 щосуботи |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* – вивчення розвитку всіх галузей медицини в історії вітчизняної медицини.

*Мета дисципліни:* є інтерпретація розвитку медицини в історичній ретроспективі, трактування основних історико-медичних подій, вивчення основних етапів розвитку вітчизняної медицини у зв'язку з розвитком і зміною суспільно-економічних умов, формування наук у галузі медицини.

*Завдання навчальної дисципліни:* усвідомлення значення знань з історії обраної професії для загальнокультурного і фаховому розвитку громадянина; Опанування основними засадами наукових підходів і методологією вивчення історії медицини; Ідентифікація тенденцій, напрямків, особливостей становлення медицини на етапах історичного розвитку; Засвоєння характерних особливостей історичних цивілізаційних осередків та історичних епох, історичного значення вчень видатних представників медичної науки; Аналіз джерел з історії первісної, середньовічної, модерної культури і медицини наших предків; Визначення основних характеристик, характерних рис розвитку та особливостей природничо-наукових і медичних знань, характерних рис розвитку медицини в країнах Стародавнього Світу, в Середні віки, в період Нового часу, Новітнього періоду.

Засвоєння значення та умов медичної освіти в Україні; засвоєння основних історичних понять, категорій, та дієвий аспект історії світових цивілізацій; використовувати отримані знання при аналізі історичних процесів в сучасному суспільстві; простежити витoki становлення цивілізацій, починаючи з первісного суспільства; уточнити механізм відтворення

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра суспільних наук**

цивілізацій, показати причини, за якими їх розвиток йшов різними шляхами; приділити особливу увагу міжнародним відносинам в їх цивілізаційних аспектах.

*Очікувані результати.*

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

*знати* методи аналітичного аналізу та застосування набутих знань. Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи в проекції історичного та системоціннісного контексту їх осмислення та особливості системи охорони здоров'я, специфіку медичної освіти кожної країни окремо.

*вміти* враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації з урахуванням наявних системо-ціннісних орієнтирів культури та медико-гігієнічних знань того суспільства, членом якого являється пацієнт, вміти практично використовувати деонтологічні норми роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в царині медицини, надавати адекватну оцінку впливу соціально-економічних та системо-ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому.

## **ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми і методи навчання*

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

*Методи навчання:*

*Практичні заняття:* словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

*Самостійна робота:* самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять.

*Зміст навчальної дисципліни*

### **Тема 1. Історія вітчизняної медицини як наука.**

Предмет викладання. Періодизація і хронологія. Історіографія. Особливості історико-медичних досліджень і їх значення в підготовці майбутнього лікаря. Основні галузі історико-медичних досліджень: загальна історія медицини, галузева історія медицини, соціальна історія медицини. Джерела вивчення історії медицини.

### **Тема 2. Зародження медицини в людському суспільстві. Медицина первісного суспільства.**

Характеристика первісної ери. Періодизація і хронологія первісної ери і первісного лікування. Джерела з історії первісного суспільства і первісної медицини. Становлення первісного суспільства та первісного лікування. Основні етапи антропосоціогенезу. Сучасні уявлення про походження людини. Проблема прабатьківщини людства: гіпотези моногенізму та полігенізму. Антропологічні знахідки на Закарпатті (пам'ятка Королове), Наддніпрянщині (біля с. Лука Врублевецька). Захворювання давніх людей: альвеолярна піорея, карієс, артрит, артроз, захворювання Бехтерева, рахіт, сифіліс. Середня тривалість життя архантропів, палеоантропів та ранніх неоантропів. аціональні способи колективного лікування: використання лікарських засобів рослинного, тваринного та мінерального походження, піклування про дітей, допомога при пологах та травмах, зупинка кровотечі, кровопускання, трепанація черепу. Наслідки неолітичної революції. Зміна раціону харчування.

### **Тема 3. Феномен «Українського Середньовіччя». Медицина Київської Русі.**

Джерела інформації з історії і медицини Київської Русі. «Християнська топографія» Козьми Індикоплова («Книга Козьми, нарицаемого Індикоплава, ізбрана от божественних

# МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

## Кафедра суспільних наук

пісаній благочестивим і повсюду славним кір Козьмою», «Книга о Христѣ, объемлюща весь мир».); «Ізборник Святослава» (1073 р., 1076 р.), «Фізіолог», лікарські поради, збірник законоположень Ярослава Мудрого «Руська правда» (XI ст.). Народна медицина до і після прийняття християнства. Народні цілителі (костоправи, різальники, кровопуски, травознавці, зубоволоки). Розвиток монастирської медицини. Світська медицина. Епідемії. Свідчення літописців. Військова медицина.

**Тема 4. Україна і проблема Північного Відродження. Поширення ренесансних та гуманістичних ідей на Україні.**

Перекладацький рух. Київський гурток. Астрологічна масова література («Медичні зодії», «Про щасливі і нещасливі дні Альберта Великого» та ін.) і науково-природничі трактати («Космографія», «Шестокрил»). «Арістотелеві врата, або Тайная Тайних-Secreta Secretorum» - перша наукова медична енциклопедія в Україні. Утвердження ренесансно-реформаційних ідей на Україні. Медична освіта. Костянтин Острозький і «Острозькі Афіни». Замойська академія. Виникнення братств (Львівське, Київське, 1615 р., Луцьке, 1617 р.). Монастирські і братські шпиталі. Реміснича (цехова) медицина. Боротьба з епідеміями. Гігієна. Санітарний стан міст. Водогон питної води (1404 р., Львів). Відкриття у Львові першої офіційної публічної аптеки (1490 р.), Заснування Львівського цеху аптекарів (парфумерії).

**Тема 5. Києво-Могилянська академія та розвиток вітчизняної медицини.**

Літературні твори («Спор души и тѣла» Івана Некрашевича та ін.). Шкільні драми («Царство Натуры Людской», «Торжество Естества Человѣческаго»). Курс С. Яворського «Про душу» – звід біологічних, фізіологічних, анатомічних, медичних знань. Г. Кониський «Тіло, оживлене раціональною душею, або ж людина» (6 книга «Філософії природи»). Питання анатомії, фізіології, психології в «Трактаті про душу» Інокентія Гізеля. Курси етики. Г. Сковороди і його ідеї «спорідненої праці» та «веселості серця».

**Тема 6. Українські лікарі та лікарські осередки під владою Російської імперії наприкінці XVIII – XIX ст.**

Курси гігієни та першої медичної допомоги. Гігієнічні поради П.І. Богдановича «Правила для збереження здоров'я» 1788 р. Й.К. Каменецького (1754-1823 рр.). «Короткі настанови про лікування захворювань простими засобами» 1803 р. Ф.Д. Калайдовича (1742-1820 рр.). «Про збереження здоров'я, або короткі правила гігієни» 1813 р. П.А. Загорського. Питання профілактики захворювань у працях Я.О. Чаруковського (1798-1848 рр.). «Медицина і гігієна» 1851 р. Розвиток аптечної справи. «Губернська кам'яна аптека з лабораторією» у м. Харкові 1780 р. Перші хіміко-фармацевтичні лабораторії для виробництва медикаментів. Становлення фармації як самостійної науки. Організація кафедри фармації у Харківському університеті 1806 р. Внесок І.В. Буяльського (1789–1866 рр.) «Анатомохірургічні таблиці» 1828 р. та М.І.Пирогова (1810–1881 рр.) у розвиток анатомії. Внесок Д.Н. Зернова (1838–1917 рр.) у вивчення анатомії центральної нервової системи. Медичний факультет Харківського університету (1806 р.) і Університету св. Володимира у Києві (1841р.).

**Тема 7. Українські лікарі та лікарські осередки під владою Австро-Угорської імперії наприкінці XVIII – XIX ст.**

Історія створення Львівського медичного колегіуму. Галицьке аптекарське товариство. Дворічна середня медична школа 1773 р. Храміві шпиталі при церквах. Заснування медичного факультету і медичного університету (16.11.1784 р.). Відкриття фармацевтичного відділення Львівського університету (1854 р.). Лікарська комісія Наукового товариства ім. Т.Шевченка (1898 р.).

**Тема 8. Розвиток української медичної науки у першій декаді XX століття.**

Характерні риси розвитку медицини в XX столітті. Диференціація і інтеграція наук в XX столітті. Війни і їх значення для розвитку медицини. Військова медицина в XX столітті. Педіатрія. Фармакологія. Нові лікарські засоби і методи діагностики, лікування і профілактики захворювань. Створення Жіночих вищих медичних курсів. Організація науково-медичних

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

закладів, бактеріологічних інститутів. Наукові видання – «Харківський медичний журнал», «Російський журнал шкірних і венеричних хвороб» Харків. Медична секція Українського Наукового Товариства в Києві. Створення української амбулаторії «Народна лічниця» (1903 р.). Українське лікарське товариство (1910 р.), Українські медичні часописи. Створення урядом Української Держави Міністерства народного здоров'я та опікування (В. Любинський, О. Корчак-Чепурківський). Вихід медичного часопису «Українські медичні вісті», проведення Всеукраїнського лікарського з'їзду, утворення Всеукраїнської спілки лікарів.

**Тема 9. Медицина на Одещині у XIX – поч. XX ст.**

Фінансовий стан медичної справи на Одещині до введення земств. Лікарські установи на Одещині. Сільська медицина на Одещині. Розвиток медично-санітарної справи у містах Одещини. Розвиток приватної медицини на Одещині. Розвиток медицини у Бессарабській губернії. Лікарняна справа у в'язницях Одещини. Розвиток медицини в Подольській губернії. Розвиток військової медицини на Одещині. Розвиток медично-оздоровчих закладів на території Одещини.

**Тема 10. Розвиток вітчизняної медицини в УРСР у міжвоєнний період 1920-1930-ті рр.**

Створення Народного комісаріату охорони здоров'я та боротьба з епідеміями. Перебудова медичних лікувальних закладів у відділи робітничої медицини (робмеди). Формування українських медичних наукових шкіл. Важкі умови діяльності в період голоду 1922 р. та голодомору 1932-1933 р. справа охорони материнства та дитинства у Радянській Україні. Організація громадського харчування та санітарно-технічні заходи для оздоровлення умов праці на промислових підприємствах, у колгоспах і радгоспах. Репресії тоталітарного режиму проти української національної медицини. Засудження праць з української медичної термінології як шкідницьких і ворожих, заслання в концтабори працівників Інституту наукової мови ВУАН. розпуск Медичної секції. Розстріли українських вчених-медиків у 1937 р. Демографічні наслідки голодомору та репресій.

**Тема 11. Організація військової медико-санітарної служби УСС, УГА, Армії УНР.**

Санітарна служба Червоного хреста у Галичині. Медичне забезпечення легіону українських січових стрільців (1914 - 1918 рр.). Медичне забезпечення Української Галицької Армії. Український червоний хрест у Чехословаччині та воїни УГА. Гострі респіраторні захворювання та боротьба з ними. Медичні сестри «жалібниці» в армії УНР.

**Тема 12. Українська медицина у Європі у міжвоєнний період.**

Створення у Львові Українського (таємного) університету з медичним факультетом (1921–1925 рр.), діяльність М. Панчишина. Організація в Чехословаччині Спілки українських лікарів (1922 р.), Заснування часопису «Український медичний вісник» (1923–1925 рр.). Видання у Празі низки підручників для України. Діяльність українських лікарів та лікарських товариств у фалеристичних пам'ятках.

**Тема 13. Український Червоний Хрест в роки Другої світової війни 1939-1945 рр.**

Діяльність Українського червоного хреста у Києві 1941-1942 рр. Відділ допомоги репресованим. Відділ медичної допомоги. Відділ полонених. Зв'язки з іншими товариствами Українського червоного хреста та його ліквідація. Катерина Зарицька голова підпільного Українського червоного хреста. Організація медичної служби в УПА. Постачання ліків до УПА та лікарські огляди. Харчування, гігієна та профілактика в УПА. Піклування пораненими бійцями УПА у боях.

**Тема 14. Радянська медицина в роки Другої світової війни.**

Керівництво медичною службою під час Другої світової війни. Фронтowa хірургія. Евакуаційні медичні шпиталі. Фронтowa терапевтія. Фронтowe медсестринство. Санітарно – медична служба у партизанському русі.

**Тема 15. Одеська наукова медична школа**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра суспільних наук**

Історичні етапи становлення Одеського національного медичного університету. Сучасний розвиток Одеського національного медичного університету. Історія формування навчального музею кафедри патологічної анатомії. Історія Університетської клініки. Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України. Медичні представники - науковці Одеської наукової медичної школи: В.Підвисоцький, О.Богомолець, Д.Заболотний, В.Воронін, В.Філатов, О.Ковалевський, І.Сеченов, О.Пучківський, Ф.Яновський, Є.Шевальов, В.Бітенський, Л.Дмитренко, С.Вінокуров, Л.Черкес, М.Лисьонков, М.Кондрат'єв, Ф.Волинський, С.Левашов, П.Вальтер, М.Стражеско, Ц.Левіна, В.Шилейко, В.Запорожан, С.Головнін, Г.Венгер, С.Щастний, І.Мечников, М.Гамалія, В.Стефанський, В.Єлін, С.Мінервін, О.Маньковський, М.Зайко, В.Юрлов, Б.Запорожченко, О.Ткаченко, Б.Резнік, С.Кальфа, В.Войно-Ясенецький.

***Перелік рекомендованої літератури:***

***Основна:***

1. Ступак Ф. Я. Історія медицини: підручник / Ф. Я. Ступак. – К.: Книга-плюс, 2020. – 176 с.
2. Котвіцька А.А. Історія медицини та фармації : навчальний посібник для студентів вищого фармацевтичного навчального закладу та фармацевтичних факультетів ВНЗ МОЗ України / А. А. Котвіцька [та ін.] ; Нац. фармац. ун-т МОЗ України. - Харків : Золоті сторінки : Вид-во НФАУ , 2016. - 167 с.

***Додаткова:***

1. Кулачинський М.М., Уварова О.О. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 27-28 березня 2020 р., м. Дніпро. Частина I. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. С. 65-66.
2. Кулачинський М.М. Викладання історії медицини серед іноземних студентів в Одеському національному медичному університеті в умовах пандемії коронавірусу // Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика. Матеріали IV Міжнародного літнього наукового симпозіуму 30–31 липня – Одеса: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. – С. 37-41.
3. Кулачинський М.М., Сікорська О.О. Салернська медична школа та її розквіт в добу Середньовіччя // Людина як цілісність: соціально-гуманітарний та природничо-науковий полілог Матеріали IV Міжнародної наукової конференції 20 травня – Одеса, 2021. – С. 115 – 128.
4. Кулачинський М.М. Соціально-гуманітарні дисципліни у медичних закладах вищої освіти та їх роль у формуванні молодого особистості // The Trajectory of professional education in the field of political, historical, philosophical, and sociological sciences June 27-August 7, Wloclawek, Republic of Poland, 2022. P. 30-34.
5. Шальнова–Козаченко О. В. Історико-медичні дослідження в публікаціях «Одеського медичного журналу» (1997–2010 рр.) : підсумки та завдання / О. В. Шальнова–Козаченко // Одес. мед. журнал. – 2011. – № 1 (123). – С. 54–62.
6. Шальнова–Козаченко О. В. Історія медицини як наука та предмет викладання у світі, в Україні та ОНМедУ : вступна лекція по курсу «Історія медицини» / О. В. Шальнова–Козаченко // Медична освіта. – 2011. – № 1. – С. 20–29.

***Електронні ресурси:***

1. <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/>
2. <https://info.odmu.edu.ua/>
3. <http://moz.gov.ua>

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

4. <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-14092021--1945-pro-zatverdzhennja-unifikovanogo-klinichnogo-protokolu-pervinnoi-medichnoi-dopomogi-integrovane-vedennja-hvorob-ditjachogo-viku>

**ОЦІНЮВАННЯ**

*Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.*

**Критерії поточного оцінювання на практичному занятті**

| Оцінка              | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно<br>«5»     | Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення. |
| Добре<br>«4»        | Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.                                |
| Задовільно<br>«3»   | Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.                                                                                                                               |
| Незадовільно<br>«2» | Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра суспільних наук

*Форми і методи підсумкового контролю: залік.*

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

**САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Самостійна робота:* самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять. Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

**ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнень:*

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра суспільних наук**

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.